

Paul Magheru

PRIMĂVARA DE LA PRAGA

GHID POLITIC, CULTURAL ȘI TURISTIC

Cuprins

Cuvânt înainte	9
Relații empatetice româno-cehoslovace.....	13
Pajura moraviană	22
Sub semnul pajurii. Orașe ale Moraviei: Brno, Olomouc, Ostrova	30
Despre problema dacilor în Slovacia	46
Limba română ca punte a prieteniei.....	58
Receptarea literaturii române în limba slovacă în perioada interbelică....	71
Jan Amos Komenský – învățătorul popoarelor.....	80
Nicolae Olahus – organizatorul învățământului în Slovacia.....	86
Svetozar Hurban Vajanský și unioniștii români.....	96
Comuniunea slovaco-română în decursul timpului	102
Praga – stratificare de stiluri arhitecturale	107

Cuvânt înainte

Primăvara de la Praga. Ghid politic, cultural și turistic este adoua ediție a cărții *De la Primăvara pragheză la Revoluția de catifea*, publicată în anul 2018, la Editura Universității din Oradea, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la invazia în Cehoslovacia a trupelor statelor membre ale Tratatului de la Varșovia , cu excepția României. Lucrarea aceasta, redusă ca dimensiune, dar intens trăită, urmează să facă parte dintr-un volum de memorii pe care autorul, după propriile mărturisiri, dorește să-l depună ca ofrandă pe altarul zeiței memoriei, Mnemosina, fiica Cerului și Pământului între care ne petrecem viața cu toții.

Cartea adună între copertele ei amintiri legate de două evenimente cardinale din istoria Cehoslovaciei comuniste: Primăvara de la Praga și Revoluția de catifea. Genul acesta de amintiri este greu de conceput fără implicarea mai mult sau mai puțin transparentă a eului personal, social și politic sau public. Memorialistul nu ezită să-i dea dreptate filozofului Aristotel că „Un om adevărat nu vorbește niciodată despre sine”, decât, după cum îi place autorului să adauge, dacă se laudă cu alții. Trecând peste modestia, care le stă bine oamenilor, câteva date personale, cu încuviințarea posesorului, am considerat că pot contribui la o mai adecvată înțelegere și prețuire a mobilurilor și motivațiilor acestor pagini de istorie trăită și rememorată. Amintirile pot servi în același timp și ca bun exercițiu împotriva uitării și de revigorare sufletească tot mai stringent necesară și râvnită.

Profesorul Paul Magheru este dublu licențiat al Universității din București, cu un doctorat în domeniul literaturii universale și comparate, sub îndrumarea științifică a prof. univ. dr. docent Ion Zamfirescu. La Seminarul despre invadarea Cehoslovaciei ne mărturisea că are o vechime neîntreruptă la aceeași instituție de învățământ superior (probabil o performanță națională) cu doi ani mai mare decât Primăvara de la Praga, de când a fost repartizat ca șef de promoție la Universitatea din Oradea. A ocupat pe rând și la timp toate funcțiile didactice din învățământul superior. La cumpăna anilor 1971/72 face o specializare de trei luni în poetică la Universitățile din Leningrad și Moscova. Între 1983-1989 îndeplinește funcția de lector de limba română la Universitatea „J.A. Komenský” din Bratislava, invitat ca visiting professor și la Universitățile din Brno și Praga. A publicat mai multe cărți ca unic autor sau coordonator, cursuri universitare, antologii, articole în reviste din țară și străinătate, comunicări, traduceri din limba rusă și slovacă pe care a învățat-o singur. În prezent este profesor asociat în calitate de conducător de doctorat în domeniul literaturii universale și comparate.

Personal îl cunosc de când mi-a fost profesor, mai exact prorector, pe timpul când eram student și masterand la Facultatea de Educație fizică și sport, dar și de Inginerie economică la Universitatea din Oradea. L-am cunoscut apoi ca deputat în Parlamentul României din partea Partidului România Mare până când, în termeni biblici, s-a lepădat de orice partid politic, dar nu și de implicarea în problemele publice, ale cetății, polisului, ale activităților obștești. Dintre toate diplomele, medaliile, distincțiile onorifice dobândite, fiindcă a știut să dăruiască, dumnealui mi-a mărturisit că cel mai mult s-a bucurat de o Diplomă de excelență din partea Comisiei pentru Învățământ, Știință, Tineret și Sport din Camera Deputaților, „pentru contribuții deosebite și activitate îndelungată în modernizarea legislației privind reforma învățământului românesc”. Profesorul Paul Magheru se mândrește sincer că a fost și parlamentar, fiind convins de necesitatea

separației puterilor în stat: legislativă, executivă și judecătorească. Timpul, îi place dumnealui să spună, în deplin acord cu gândul și cu fapta, lucrează în favoarea statelor de drept, bazate pe norme juridice și respectarea legilor Domnului din ceruri și ale omului de pe pământ.

Amintirile despre Primăvara de la Praga și Revoluția de catifea urmează în general ordinea cronologică a evenimentelor, cu mici inserții capricioase ale memoriei involuntare. De la început, autorului ca român, îi place să se identifice empatic și să se cunoască mai bine pe sine prin raportarea la națiunile prietene cehe și slovace. Un teritoriu mai puțin cunoscut al Cehoslovaciei este pus sub semnul totemic al Pajurii moraviene. Documente concrete, mărturii gravate în piatră mărturisesc că dacii și valahii s-au întins cândva până pe aceste locuri. Cu asemenea precedente istorico-geografice se trece ușor la examinarea concretă a limbii române ca punte a prieteniei, predarea limbii române în Universități din Cehoslovacia, precum și receptarea culturii și literaturii române în limbile cehă și slovacă. Dintre personalitățile strâns legate de realitățile românești, autorul îi selectează motivat pe J. A. Komenský – învățătorul popoarelor, Nicolae Olahus - organizator al învățământului în Slovacia, Svetozar Hurban Vajanský și unioniștii români. De vrednică amintire pentru comuniunea slovaco-română în decursul timpului sunt episcopul Ipoly Arnold Stummer și preotul mirean Josef Kozacek, care-și dorm somnul de veci în Catedrala Romano-Catolică din Oradea. Itinerarul pornit sub acordurile primăvăratice ale compozitorului Bedrich Smetana, tulburate de invazia trupelor străine și rezolvată pașnic prin Revoluția de catifea, se încheie cu o descriere elevată, specializat-estetică a stilurilor arhitecturale ale Pragăi, care ar putea să intereseze pe cititorii sau amatorii de turism cultural al Pragăi ca stratificare de stiluri arhitecturale.